

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 15 kwietnia 2024 r.

ZP-NKWR.431.2.15.2024.EK

Pani
Elżbieta Kasprzak
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Przemkowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 9 marca 2024 r. do Wojewody Dolnośląskiego wpłynęło pismo z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (znak BPD-V.053.45.2024.MS), w którym zwrócono się o zbadanie prawidłowości działań podejmowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemkowie, zwany dalej „Ośrodkiem” lub „OPS”, w ramach realizacji zadań wskazanych w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst. jedn.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, w związku z zaistnieniem przemocy w rodzinie (dane zanonimizowane), zwanej dalej „Rodziną”, w tym wobec małoletniego dziecka, zamieszkałej na terenie Przemkowa. W efekcie tego zdarzenia pobito 2 - miesięcznego chłopca.

Wobec powyższego, w dniach 15 i 19 marca 2024 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Przemkowie przeprowadzono kontrolę w trybie uproszczonym, na podstawie: § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r. poz. 1477), w związku z art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy, Zarządzeniem Wojewody Dolnośląskiego Nr 74 z dnia 12 marca 2024 r. oraz upoważnieniami: Nr ZP-NKWR.0030.152.2024.EK i Nr ZP-NKWR.0030.153.2024.EK z dnia 13 marca 2024 r. wydanymi przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, umocowanego w tym zakresie przez Wojewodę Dolnośląskiego.

Kontrolę przeprowadził zespół inspektorów w składzie: Edyta Kubicka – główny specjalista – przewodnicząca zespołu oraz Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki – kontroler. Kontrolę wpisano pod numerem 1/2024 do Książki Kontroli Ośrodka. Celem przeprowadzonej kontroli była ocena działalności OPS w zakresie realizacji zadań samorządu gminnego wynikających z ustawy, w tym organizacja systemu pracy z rodziną w gminie i udzielana rodzinom pomoc, (ze szczególnym zwróceniem uwagi na pomoc Rodzinie) oraz zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi. Dodatkowo zebrano ogólne informacje odnośnie innego udzielonego Rodzinie wsparcia w ramach zadań wykonywanych przez OPS (z zakresu innych ustaw).

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, które związane były z nieprzestrzeganiem przepisów. Nieprawidłowości te miały bezpośredni wpływ na efektywność działań podejmowanych przez Gminę w zakresie wspierania rodziny. Uzasadnieniem tej oceny jest ustalony w czasie kontroli stan faktyczny i prawny. W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 marca 2023 r. do 15 marca 2024 r. funkcję kierownika OPS sprawowała Pani Elżbieta Kasprzak odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

Przeprowadzone działania kontrolne oraz zgromadzona dokumentacja pozwoliły na stwierdzenie następującego stanu faktycznego:

Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, art. 176 ustawy, w związku z art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Uchwałą nr X/56/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Przemkowie z dnia 25 kwietnia 1990 r. powołano Ośrodek Pomocy Społecznej w Przemkowie.

Ponadto:

- Uchwałą nr XLIII/207/18 Rady Miejskiej w Przemkowie z dnia 26 kwietnia 2018 r. nadano Statut Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Przemkowie, w którym wskazano na wykonywanie przez Ośrodek zadań, m.in. z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Uchwałą nr XXIV/125/2012 Rady Miejskiej w Przemkowie z dnia 29 maja 2012 r. wyznaczono OPS jako podmiot właściwy do pracy z rodziną;
- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemkowie Zarządzeniem Nr 07/2021 z dnia 2 sierpnia 2021 r. wprowadził Regulamin Organizacyjny oraz Schemat Organizacyjny jednostki. W strukturze organizacyjnej OPS w § 8 Dziale Pomocy Środowiskowej

wyodrębniono w punkcie 1 lit. c stanowisko asystenta rodziny. Zakres obowiązków osoby zatrudnionej na tym stanowisku został ujęty w § 10, gdzie zbiorczo określono wszystkie zadania ww. Działu;

- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemkowie Zarządzeniem Nr 10/2023 z dnia 2 listopada 2023 r., dalej zwanym „zarządzeniem”, powołał Zespół ds. Asysty Rodzinnej w OPS w Przemkowie. Zgodnie z oświadczeniem Kierownika OPS, Zespół ten powołany został w celach doradczych, konsultacyjnych i mógł być zwoływany w przypadku konieczności omówienia trudnych i problematycznie funkcjonujących rodzin, objętych wsparciem OPS. Zgodnie z zapisami zarządzenia, w skład Zespołu weszły wszystkie osoby zatrudnione w jednostce na stanowiskach: pracownik socjalny, specjaliści pracy socjalnej i asystent rodziny oraz kierownik jednostki, w sumie 7 osób. W zapisie § 5 pkt 3 zarządzenia wskazano, że „każdy członek Zespołu ma prawo zgłaszać do Kierownika OPS zebranie się Zespołu”.

(dowód: akta kontroli str. 22 - 48)

Realizując obowiązek wynikający z art. 176 pkt 1 ustawy, uchwałą nr XV/110/20 z dnia 23 marca 2020 r. przyjęto „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022”. Jako cel główny wskazano „Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny oraz pomoc rodzicom w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo – wychowawczych w gminie Przemków”.

W realizacji ww. Programu Wspierania Rodziny określono następujące cele szczegółowe:

- Wspieranie rodzin niewydolnych wychowawczo celem przywrócenia prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie;
- Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym;
- Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie;
- Pozostawienie dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania;
- Współpraca z instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi na rzecz dziecka i rodziny;
- Wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych;
- Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej.

(dowód: akta kontroli str. 59 - 66)

W trakcie kontroli Kierownik Ośrodka oświadczył o braku opracowania i realizacji gminnego programu wspierania rodziny obowiązującego w 2023 r. w Gminie Przemków, co stanowi nieprawidłowość. Jednocześnie przedstawił projekt nowego Gminnego Programu

Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 oraz korespondencję dotyczącą przekazania Radzie Miejskiej w Przemkowie w dniu 16 stycznia 2024 r. projektu uchwał, w tym dotyczącej przyjęcia do realizacji ww. Programu na lata 2024 - 2026.

Pomimo braku obowiązującego w 2023 r. programu wspierania rodziny, okazano sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2023 oraz za rok 2022. W swojej treści oba sprawozdania odnosiły się tylko do działań asystenta rodziny, pomimo że Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 – 2022 obejmował inne jeszcze zadania z rzeczonoego zakresu. Sprawozdania zostały sporządzone nierzetelnie, wybiórczo odnosiły się do zadań z ustawy realizowanych przez Gminę i nie zawierały również przedstawienia potrzeb związanych z realizacją tych zadań. Wobec powyższego stanowi to uchybienie.

(dowód: akta kontroli str. 67, 70 – 73, 77 – 78, 95 - 98)

W myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych gmina zapewnia wsparcie w formie pracy z nią, w szczególności poprzez konsultacje i poradnictwo, terapie i mediacje, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, pomoc prawną i grupy wsparcia. Gmina Przemków realizowała to zadanie poprzez:

1. Konsultacje indywidualne z psychologiem w Punkcie Konsultacyjnym działającym przy OPS, w środy w godzinach 15.30 – 17.30, spotkania grupowe (dla osób uzależnionych od alkoholu) w godzinach 17.30 – 19.30;
2. Konsultacje indywidualne z pedagogiem resocjalizacyjnym w ww. Punkcie Konsultacyjnym, w środy w godzinach 15.00 – 17.00;
3. Nieodpłatną pomoc prawną udzielaną w siedzibie Biblioteki Miejskiej w Przemkowie w każdą środę, w godzinach 12.00 – 15.30 i w piątki w godzinach 12.00 – 16.00;
4. Wsparcie socjalne realizowane przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemkowie na bieżąco, w ramach obowiązków służbowych w godzinach pracy;
5. Wsparcie specjalistów zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Polkowicach: psychologa, pedagoga, prawnika. Dodatkowo ww. jednostka oferowała konsultacje interwencyjne, udział dzieci w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych;
6. Wsparcie specjalistów zatrudnionych w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Polkowicach: psychologa, pedagoga.

W ramach współpracy OPS z innymi instytucjami pomocowymi, podopieczni Ośrodka, osoby przeżywające trudności opiekuńczo – wychowawcze oraz inne problemy życiowe kierowane były również m.in. do: Centrum Pomocy Dzieciom przy Stowarzyszeniu dla Dzieci i Młodzieży „Szansa” w Głogowie, Miejskiego Centrum Wspierania Rodzin w Głogowie,

Głogowskiego Stowarzyszenia Otwarte Drzwi, Poradni Uzależnień w Polkowicach i Głogowie, Dolnośląskiego Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w Lubinie, Szkoły dla Rodziców i Wychowawców w Radwanicach.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika OPS, cyt.: „*Na terenie Gminy nie były prowadzone mediacje w ramach wsparcia rodzin, z uwagi na brak zdiagnozowanych potrzeb i wniosków w tym zakresie. Od marca 2023 r. nie wpłynął wniosek o potrzebę udzielenia wsparcia w postaci usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych.*”

(dowód: akta kontroli str. 74)

Na terenie gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające, o których mowa w art. 29 ustawy. W tym zakresie Kierownik OPS oświadczył, że podejmowane były próby poszukiwania takich rodzin za pośrednictwem pracowników socjalnych, asystentów rodzin, również wśród najbliższego otoczenia rodziny. Rozwieszano też ogłoszenia na tablicach ogłoszeń w OPS. Pomimo podejmowanych działań nie pozyskano takich rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 94)

Na terenie Gminy Przemków nie zostały utworzone placówki wsparcia dziennego w myśl art. 176 pkt 3 lit. c ustawy. Zauważyć także trzeba, że zapisy ustawowe o tworzeniu tych placówek to zadanie własne i obowiązek gminy. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Burmistrza Przemkowa o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 76)

Zgodnie z art. 177 ustawy, w Gminie Przemków realizowano następujące rządowe programy z zakresu wspierania rodziny: Karta Dużej Rodziny, Program „Posiłek w szkole i domu”.

(dowód: akta kontroli str. 76)

Gmina, zgodnie z art. 11 ustawy, zapewniała rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pomoc asystenta. Przydzielano go rodzinom z dziećmi przede wszystkim ze względu na niewystarczające umiejętności opiekuńczo – wychowawcze, uzależnienia (alkoholizm, narkomanię), choroby, a także problemy związane z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w tym nieprawidłowe gospodarowanie budżetem domowym.

Od 1 stycznia 2022 r. do dnia kontroli w OPS zatrudniony był 1 asystent rodziny - Pani E.K. Analiza dokumentów wykazała, iż od marca 2023 r. do dnia kontroli, liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 (art. 15 ust. 4 ustawy)

i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, jego praca nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W myśl art. 176 pkt 4 ustawy, w związku z art. 12 ust. 2 ustawy, asystent rodziny uczestniczył w szkoleniach finansowanych ze środków budżetu gminy. Z analizy dokumentacji w tym zakresie wynika, że w latach 2022 – 2024 brał udział w 3 szkoleniach, tj.: „Standard ochrony małoletnich”, „Problematyka przeciwdziałania przemocy w świetle znowelizowanych przepisów – regulacja 2023”, „Metodyka, uprawnienia i dokumentowanie pracy asystenta rodziny”.

Analizując akta osobowe asystenta rodziny stwierdzono, że osoba ta legitymowała się kwalifikacjami zgodnymi z wymogami ustawowymi. Spełniła warunki art. 12 ust. 1 pkt 1- 5 ustawy i posiadała wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika.

Na dzień kontroli z terenu Gminy Przemków 37 dzieci (z 18 rodzin) umieszczono w pieczy zastępczej. Za ich pobyt Gmina ponosiła odpłatność w wysokości:

- 10% kosztów pobytu w przypadku – 16 dzieci;
- 30% kosztów pobytu w przypadku – 5 dzieci;
- 50% kosztów pobytu w przypadku – 14 dzieci.
- 2 dzieci zabezpieczono w pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądowego z dnia 1 marca 2024 r., koszty będą dopiero naliczone.

Na dzień kontroli asystent rodziny współpracował tylko z 2 rodzinami, których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej (w tym z Rodziną). Z pozostałymi 16 asystent nie współpracował, w tym z jedną zakończył pracę z racji osiągnięcia założonych celów, trzy rodziny zmieniły miejsce zamieszkania, a pozostałe nie wyraziły zainteresowania wsparciem asystenta, które OPS im zaproponował.

(dowód: akta kontroli str. 76 – 81, 82 – 85, 86 - 93)

Podsumowując, w Gminie Przemków nie wypełniono wszystkich ustawowych zadań wynikających z ustawy, tj. nie opracowano gminnego programu wspierania rodziny na rok 2023 (art. 176 pkt 1), nie prowadzono placówki wsparcia dziennego (art. 176 pkt 3 lit. c ustawy). Natomiast w myśl zapisów art. 176 pkt 3 lit. a ustawy zapewniano wsparcie i pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w postaci przydzielania im asystenta rodziny, finansowano szkolenia podnoszące kwalifikacje asystentów (art. 176 pkt 2, 3 lit. a, 4 lit. b ustawy), finansowano pobyt dzieci w pieczy zastępczej (art. 176 pkt 5 ustawy), sporządzano sprawozdania rzeczowo – finansowe z zakresu wspierania

rodziny i przekazywano je wojewodzie oraz sporządzano sprawozdania (wybiórcze w treści) z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny (art. 176 pkt 6, art. 179 ust. 1 ustawy), realizowano rządowe programy z zakresu wspierania rodziny (art. 177 ustawy), stwarzano osobom z problemami możliwości dostępu do poradnictwa socjalnego, prawnego, psychologicznego, pedagogicznego (art. 10 ustawy).

Działania Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemkowie w zakresie pomocy udzielonej rodzinie (dane zanonimizowano), dalej zwanej „Rodziną”.

Podczas kontroli przeanalizowano sytuację Rodziny. Z zebranych materiałów wynika, że była ona objęta pomocą OPS w Przemkowie od października 2022 r. Wcześniej nie była znana pracownikom OPS, nie korzystała ze wsparcia tej instytucji, była to rodzina napływowa. W związku z urodzeniem w dniu 21 września 2022 r. pierwszego syna, Rodzina w dniu 11 października 2022 r. złożyła wniosek o świadczenie rodzicielskie. Od tego czasu, następne comiesięczne kontakty pracownika socjalnego z Rodziną związane były głównie z udzielaną przez OPS pomocą w formie świadczeń pieniężnych. Pierwszy wniosek w tej sprawie wpłynął 18 listopada 2022 r. W dokumentacji pracownika socjalnego i w zeszytach wypisów wyjść służbowych od listopada 2022 r. odnotowano 31 kontaktów pracownika socjalnego z rodziną, z tego co najmniej 10 związanych z koniecznością sporządzenia aktualizacji wywiadu, potrzebnego do wypłat zasiłku celowego. W przypadku co najmniej 6 kontaktów pracownika socjalnego z rodziną, były one związane z prowadzoną w niej Procedurą Niebieskie Karty, zwanej dalej „procedurą NK”. Do tej dokumentacji zespół kontrolny nie miał wglądu. W żadnym z dostępnych wywiadów, w ich treści (od listopada 2022 r. do listopada 2023 r.) nie wskazano na problemy opiekuńczo – wychowawcze w rodzinie czy niewydolność wychowawczą rodziców. Rodzina była objęta monitoringiem położnej, jednak w wyniku braku woli ze strony Rodziny do współdziałania powyższe wsparcie zostało zakończone. Pierwsze wzmianki mogące świadczyć o problemach opiekuńczo – wychowawczych w Rodzinie pojawiły się w grudniu 2023 r. w wywiadzie pracownika socjalnego, gdzie wspomniano o leczeniu Pana, prowadzonej procedurze NK oraz o planach dotyczących objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny

(dowód: akta kontroli str. 47, 53 – 55, 58, 98 - 101, 104)

Odrębne działania w stosunku do rodziny prowadzone były przez Gminny Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej (ZI), w związku z wszczętą przez Policję w dniu 12 sierpnia 2023 r. procedurą NK.

(dowód: akta kontroli str. 168)

Zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy, w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, pracownik socjalny ośrodka pomocy społecznej przeprowadza wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst. jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.). Następnie pracownik socjalny, w myśl zapisów art. 11 ust. 2 ustawy, dokonuje analizy sytuacji rodziny i na jej podstawie, gdy wynika taka konieczność, wnioskuje o asystenta rodziny. W analizowanym przypadku nie przeprowadzono takiego wywiadu, co stanowi nieprawidłowość. Przydzielony z ramienia OPS pracownik socjalny do pracy z Rodziną nie prowadził także do grudnia 2023 r. monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, o czym mowa w art. 176 pkt 7 ustawy. Nie przedstawiono w trakcie kontroli dokumentacji pracownika socjalnego z tego obszaru funkcjonowania Rodziny. Niepokojąca sytuacja zdrowotna matki (orzeczenie o niepełnosprawności), jej ciąża, problemy zdrowotne ojca i posiadane przez OPS udokumentowane informacje dotyczące nieprawidłowości, w tym przejawów agresji w Rodzinie (m.in. prowadzona procedura NK), stanowiły przesłanki do podjęcia wzmożonego monitoringu rodziny pod kątem wypełniania przez nią funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Dodatkowo, funkcjonujący w Ośrodku Zespół ds. Asysty Rodzinnej, powołany Zarządzeniem Dyrektora OPS, też w tym przypadku nie został zebrany, by kompleksowo omówić zakres problemów w Rodzinie i możliwe formy wsparcia. W zapisie § 5 pkt 3 Zarządzenia powołującego ww. Zespół wskazano, że „każdy członek Zespołu ma prawo zgłaszać do kierownika OPS zebranie się Zespołu”. Jeśli zatem w Rodzinie nie było asystenta rodziny, mógł to zrobić również pracownik socjalny. W dokumentacji nie stwierdzono takiego wniosku. Jednocześnie w okresie od marca 2023 r. do dnia kontroli asystent rodziny zwołał czterokrotnie posiedzenia Zespołu ds. Asysty, w przypadku czterech innych rodzin, które objęte były jego wsparciem.

(dowód: akta kontroli str. 48)

W trakcie kontroli pozyskano informację, że Sąd Rejonowy w Głogowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich prowadzi, od czasu wszczęcia w Rodzinie procedury NK, sprawę (Sygn. akt III Nsm 1041/23) o wydanie zarządzeń opiekuńczych wobec małoletnich. W związku z nią, Pani (dane zanonimizowano) w odpowiedzi do Sądu, pismem z dnia 29 listopada 2023 r. przekazała informację, że nie współpracuje z asystentem rodziny „*bo nie wiedziała o takim obowiązku*” i zadeklarowała, że w najbliższym czasie podejmie taką współpracę.

(dowód: akta kontroli str. 103)

Działania i dokumentacja rodziny wynikająca z przydzielonego jej asystenta rodziny, określona w art. 11 i 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W dniu 3 stycznia 2024 r. pracownik socjalny przeprowadził wywiad z Rodziną (art. 11 ust. 1 ustawy), w związku m.in. z chęcią podjęcia przez jej członków współpracy z asystentem rodziny, ze względu na toczące się w Sądzie postępowanie o wydanie zarządzeń wobec małoletnich dzieci. W spotkaniu tym uczestniczył także asystent rodziny. W notatce sporządzonej z tej wizyty wskazano na nieakceptowane społecznie zachowania Pana (dane zanonimizowano) tj.: wulgaryzmy, groźby, krzyki, pobicie parterki i niewłaściwe zachowania w stosunku do starszego syna. W wywiadzie pracownika socjalnego zwrócono uwagę, że stan zdrowia ww. może zagrażać otoczeniu i domownikom.

(dowód: akta kontroli str. 105 - 123)

Po analizie sytuacji Rodziny, zgodnie z art. 11 ust. 2 i 3 ustawy, pracownik socjalny w dniu 3 stycznia 2024 r. wystąpił z wnioskiem do Kierownika OPS o przydzielenie Rodzinie asystenta rodziny. Zgodnie z art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy, z dniem 3 stycznia 2024 r. objęto Rodzinę jego wsparciem. Rodzina również wyraziła na to zgodę. Współpraca trwała do 12 stycznia 2024 r., kiedy Pan (dane zanonimizowano) złożył rezygnację ze wsparcia asystenta, z powodu zmiany miejsca zamieszkania. Z dniem 12 stycznia 2024 r. zakończono pracę z Rodziną. Kierownik OPS w dniu 15 stycznia 2024 r. przychylił się do wniosku asystenta w tej sprawie. Z tego okresu pracy z Rodziną, asystent sporządził raport miesięczny. Wynika z niego, że odwiedził Rodzinę trzy razy w miejscu zamieszkania (3, 5, 12 stycznia 2024 r.), dwa razy Rodzina odwiedziła OPS (4, 9 stycznia 2024 r.), dwa razy rozmawiał z Rodziną telefonicznie (8, 15 stycznia 2024 r.). W myśl art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy, asystent opracowuje plan pracy z rodziną. Zgodnie z jego oświadczeniem, takiego planu jeszcze nie opracował, ze względu na zbyt krótki okres współpracy, co znajduje uzasadnienie. Zaplanował natomiast z Rodziną najpilniejsze do zrealizowania działania i wspierał oraz udzielał Rodzinie pomocy, o której mowa w art.15 ust. 1 pkt 3 – 10 ustawy.

(dowód: akta kontroli str.124 - 134)

Po osiedleniu się od dnia 26 stycznia 2024 r. rodziny ponownie w Przemkowie, złożyła ona w dniu 29 stycznia 2024 r. w OPS wniosek o objęcie wsparciem asystenta. W związku z tym ponownie, w dniu 7 lutego 2024 r., pracownik socjalny przeprowadził z nią wywiad środowiskowy (art. 11 ust. 1 ustawy), skierował wniosek do Kierownika OPS w tej sprawie i w tym samym dniu przydzielono rodzinie asystenta rodziny (art. 11 ust. 4 pkt. 1 ustawy). Z tego okresu pracy z rodziną, asystent sporządził raport miesięczny. Wynika z niego, że odwiedził rodzinę osiem razy w domu (2, 7, 12, 15, 19, 22, 27, 28, 29 lutego 2024 r.), z tego 4 razy z pracownikiem socjalnym, 1 raz z kuratorem społecznym (15 lutego 2024 r.), 1 raz z kuratorem zawodowym (28 lutego 2024 r.) z III Wydziału Rodzinnego i Nieletnich w Głogowie. W myśl art. 15 ust. 1 ustawy, asystent opracowuje plan pracy z rodziną. Zgodnie z jego oświadczeniem, takiego planu i w tym przypadku jeszcze nie opracował, ze względu na zbyt krótki okres współpracy, co nie znajduje uzasadnienia, mając na uwadze ponowne objęcie Rodziny wsparciem i realizację przez asystenta działań pomocowych, o których mowa w art.15 ust. 1 pkt 3 – 10 ustawy. W notatkach asystenta rodziny z przeprowadzonych wszystkich wizyt, a szczególnie z dnia 15 lutego 2024 r. (wspólnie z kuratorem społecznym), wskazano na bardzo niepokojące zachowania Pana (dane zanonimizowano), w tym informacje o pozostawieniu małoletnich dzieci w domu bez opieki, zasinieniach na twarzy dziecka. Zachowania te jednak ani kolejne, wskazane w notatkach asystenta rodziny, nie zostały ocenione przez asystenta rodziny oraz kuratorów z Sądu Rejonowego w Głogowie: społecznego, zawodowego jako zachowania wymagające podjęcia działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, o których jest mowa w art. 15 ust. 1 pkt 12 ustawy. W tym przypadku także nie zwołano posiedzenia Zespołu ds. Asysty Rodzinnej. Dodatkowo, psycholog udzielająca wsparcia Rodzinie, sporządziła notatkę w dniu 10 stycznia 2024 r. na potrzeby ZI, w posiadaniu której był także asystent rodziny. Z treści dokumentu wynikały także niepokojące zachowania Pana (dane zanonimizowano) i jego nieprzychylny stosunek do dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 131, 135 – 153, 154 - 157, 158 - 161, 162)

Równocześnie w dniu 7 lutego 2024 r. do OPS wpłynęło postanowienie Sądu Rejonowego w Głogowie III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 5 lutego 2024 r. o zobowiązaniu rodziny do współpracy z asystentem rodziny i składanie miesięcznych sprawozdań z pracy z rodziną, z uwagi na toczące się postępowanie dotyczące wydania zarządzeń wobec małoletnich dzieci i prowadzoną procedurę NK. Data ta zbiegła się z datą przeprowadzenia drugiego wywiadu pracownika socjalnego na okoliczność przydzielenia Rodzinie asystenta rodziny. Zatem wypełniono tu nałożony przez Sąd obowiązek wsparcia

Rodziny. Zgodnie także z art. 15 ust. 1 pkt 17 ustawy, asystent rodziny na wniosek Sądu sporządził informację, z dnia 1 marca 2024 r., odnośnie prowadzonej z rodziną pracy i efektów tej pracy, przekazaną do Sądu w dniu 6 marca 2024 r.

Asystent rodziny po objęciu rodziny wsparciem, współpracował z różnymi specjalistami i instytucjami działającymi na rzecz rodziny (art. 15 ust. 1 pkt 18, 19 ustawy): psychologiem, dzielnicowym, pracownikiem socjalnym, pielęgniarką środowiskową, Zespołem Interdyscyplinarnym, kuratorem społecznym, kuratorem zawodowym. Współpraca tych służb została zintensyfikowana jednak dopiero po objęciu rodziny asystenturą po raz drugi, tj.: od miesiąca lutego 2024 r., a z kuratorami podjęta w ogóle od lutego br. Asystent rodziny uczestniczył także w dniu 15 lutego 2024 r. w posiedzeniu ZI. W miesiącu styczniu, z racji opuszczenia terenu Gminy Przemków przez Rodzinę, współpraca z asystentem rodziny odbywała się w ograniczonym zakresie, aczkolwiek już wtedy stwierdzono w Rodzinie niepokojące sygnały odnośnie funkcjonowania Pana (dane zanonimizowano).

W myśl art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonuje nie rzadziej niż co pół roku okresowej oceny sytuacji rodziny. W tym przypadku nie dokonano takiej oceny, z powodu krótkiej, miesięcznej pracy z Rodziną.

(dowód: akta kontroli str. 50, 163, 164 - 167)

Reasumując powyższe uznaje się, że w Gminie Przemków Rodzina objęta była pomocą ze strony pracowników Ośrodka, w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a także pomocy społecznej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Z jednej strony Rodzina wymagała systematycznego wspomaganie i monitorowania jej funkcjonowania ze względu na występujące problemy i obowiązki związane z opieką nad jednym, a potem dwójką małych dzieci. Przemawiały za tym predyspozycje osobiste matki, jej niepełnosprawność intelektualna, niewielka umiejętność organizacji pracy, a dodatkowo agresywny, wybuchowy i objęty systematycznym specjalistycznym leczeniem ojciec dzieci, z kryminalną przeszłością. Z Rodziną początkowo, przeszło rok, współpracował pracownik socjalny, a potem, niespełna dwa miesiące, asystent rodziny. Rodzinie zapewniano wsparcie w postaci terapii, konsultacji psychologicznych, udzielano instruktażu i pomocy w rozwiązywaniu bieżących problemów socjalnych, wychowawczych, motywowano do podjęcia pracy. Stwierdzane podczas wizyt asystenta rodziny i kuratorów zasinienia na głowie dziecka były omawiane z rodzicami i dochodzono ich źródła. Uczulano wówczas rodziców na właściwą opiekę nad dziećmi, zalecono im wykonanie badań na krzepliwość krwi. Zatem z obowiązków ustawowych określonych w art. 15 ustawy, asystent w większości

wywiązał się. Z racji krótkiej współpracy z Rodziną, część z nich (opisana we wcześniejszej części wystąpienia) nie została zrealizowana, w niektórych przypadkach było to uzasadnione. Jednocześnie wymogi ustawowe wynikające z art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy, nakładają na asystenta obowiązek dokumentowania swojej pracy z rodziną, co przedstawiono w trakcie kontroli.

Dzieci były także kontrolowane przez pracowników ochrony zdrowia w trakcie wizyt związanych np. ze szczepieniami. Ostatnia notatka pielęgniarki z dnia 9 stycznia 2024 r. oraz wypis ze szpitala po porodzie i leczeniu z 19 grudnia 2023 r. dotyczą młodszego syna. Kontrole u lekarzy specjalistów z 2 marca 2023 r. i 8 maja 2023 r. oraz wpisy z maja 2023 r. dotyczą szczepień starszego syna. W żadnej z ww. dokumentacji medycznej nie wskazano na obrażenia czy zasinienia na ciele dzieci.

(dowód: akta kontroli str. 159 – 160, 169 - 178)

Z drugiej strony sporadyczne sygnały ze środowiska dotyczące nieprawidłowego funkcjonowania rodziny były każdorazowo weryfikowane przez pracownika socjalnego. Jedną z sąsiadek Rodziny regularnie opiekowała się starszym synem w czasie nieobecności rodziców, o czym wiedział pracownik socjalny. Osoba ta nie zgłaszała niepokojących sygnałów odnośnie dziecka. Z opinii asystenta rodziny oraz pracownika socjalnego wynikało, że szczególnie ojciec przejawiał troskę o dzieci. Poza tym Rodzina dbała o mieszkanie, dominującą rolę odgrywał tu także ojciec dzieci, który wykonywał większość prac domowych i odpowiadał za organizację życia rodzinnego. W domu zwykle było czysto i dzieci miały zapewnione odpowiednie wyżywienie oraz środki czystości.

(dowód: akta kontroli str. 179)

Z racji występujących jednak nieprawidłowych zachowań Pana (dane zanonimizowano) i wszczętej w Rodzinie procedury NK, Ośrodek powziął już w sierpniu 2023 r. (od dnia wszczęcia procedury NK) informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny nie przeprowadził, zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy, wywiadu środowiskowego, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej, a w konsekwencji nie wystąpił z wnioskiem o objęcie rodziny wsparciem asystenta rodziny. Pracownik socjalny OPS, wyznaczony do pracy z rodziną nie prowadził monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, o czym mowa w art. 176 pkt 7 ustawy. Nie udokumentował w tym zakresie żadnych działań. Mając na uwadze jego uczestnictwo w grupie diagnostyczno – pomocowej, posiadał wiedzę odnośnie kryzysowej sytuacji w Rodzinie. Asystent rodziny, kurator społeczny i kurator zawodowy po wizytach w miejscu

zamieszkania Rodziny w lutym 2024 r. nie podjęli **skutecznych** działań interwencyjnych i zaradczych (art. 15 ust. 1 pkt 12 ustawy) pomimo, że w notatkach z tych wizyt ewidentnie wskazano na niepokojące zachowania ze strony ojca dzieci.

W wyniku przeprowadzonej kontroli w trybie uproszczonym Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemkowie stwierdza się nieprawidłowości:

1. Brak utworzenia i prowadzenia na terenie gminy placówek wsparcia dziennego.
2. Brak Gminnego Programu Wspierania Rodziny obowiązującego w 2023 r.
3. Po powzięciu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej nie przeprowadzono w niej wywiadu środowiskowego, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.).
4. W rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej nie prowadzono monitoringu sytuacji dziecka.
5. Nie opracowano planu pracy z rodziną.

W związku z tym, że tworzenie placówek wsparcia dziennego oraz opracowywanie gminnych programów wspierania rodziny to zadanie organu stanowiącego gminy, o powyższych nieprawidłowościach (nr 1, nr 2) zostanie powiadomiony odrębnym pismem Burmistrz Przemkowa.

Ponadto wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Po powzięciu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej przeprowadzać w niej wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Podstawa prawna: art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.)

Termin realizacji: na bieżąco.

2. W rodzinie zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej prowadzić monitoring sytuacji dziecka.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 7 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.)

Termin realizacji: na bieżąco.

3. Opracować i realizować plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.)

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2024 r., poz. 177 ze zm.). Proszę w terminie do dnia **30 maja 2024 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Ewa Kubicki

(członek zespołu inspektorów)

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

Tomasz Borecki

(członek zespołu inspektorów)

Tomasz Borecki

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleniacz

Zastępca Dyrektora

w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
(kierownik jednostki kontrolującej)